

DIALOGOPLÆG

OM INTERESSEVARETAGELSE FOR
PSYKOLOGER I LIBERALT ERHVERV

DANSK PSYKOLOG FORENING
FEBRUAR 2017

DANSK
PSYKOLOG
FORENING

Dialogoplæg om Dansk Psykolog Forenings interessevaretagelse for psykologer i liberalt erhverv

Dansk Psykolog Forening lægger med dette oplæg op til dialog *mellem* og *med* selvstændige psykologer.

Vi har siden september 2016 arbejdet med at undersøge, hvad der kendetegner selvstændige psykologer, hvilke udfordringer, de står overfor, samt hvilke ønsker de har til Dansk Psykolog Forening.

På dialogmøderne vil vi - med udgangspunkt i resultater fra vores undersøgelser - involvere medlemmer af selvstændige psykologers sektion i en dialog om, hvordan Dansk Psykolog Forening bedst varetager interesser for selvstændige psykologer, og hvordan vi videreudvikler og prioriterer vores service til selvstændige psykologer.

Vores undersøgelser har frembragt utrolig meget spændende information. Med afsæt i en analyse af informationen, vores erfaring med området og vores kendskab til udviklingen inden for de dele af omverdenen, der påvirker selvstændige psykologers vilkår, har vi valgt at stille skarpt på *tre temaer*, der særligt kalder på opmærksomhed og dialog. Temaerne er beskrevet i dette oplæg og bliver omdrejningspunkt for dialogmøderne.

Vi ønsker den bedst mulige viden i tæt og levende dialog med et bredt udsnit af selvstændige psykologer, og glæder os derfor til din aktive deltagelse i dialogmøderne.

Resultaterne fra vores undersøgelser er samlet i en afrapportering, der er sendt ud med dette dialogoplæg. Som forberedelse til at deltage i et dialogmøde kan du fint nøjes med at læse dialogoplægget samt appendiks til dialogoplægget, hvor vi præsenterer udvalgte resultater fra rapporten. Men hvis du har tid og er mere nysgerrig, kan du få meget ud af at dykke ned i den samlede rapport.

Arbejdsprogramopgaven

Baggrunden for vores undersøgelser og dialogmøderne er, at Dansk Psykolog Forenings Generalforsamling i marts 2016 vedtog følgende opgave om Interessevaretagelse for psykologer i liberalt erhverv:

Dansk Psykolog Forening vil med udgangspunkt i en analyse af det liberale område arbejde for at styrke interessevaretagelsen for psykologer i liberalt erhverv, med fokus på den del af deres forretning, som ligger uden for Praksisoverenskomsten, uanset om man har ydernummer eller ikke. Analysen skal fx se på, hvad der karakteriserer medlemmerne på det liberale marked mht. forretning, kompetencer, beskæftigelsesniveau og ønsker til foreningens ydelser.

På baggrund af analysen tilrettelægges en proces, hvor selvstændige psykologer involveres i en dialog som tager udgangspunkt i udfordringerne på området, herunder dilemmaer og interessekonflikter for sektionens medlemmer samt hvilke ønsker man har til foreningens services.

Processen kan fx udfoldes på lokale møder, på tværs af kredsene, evt. på de sociale medier og via medlemsinput på anden vis. Arbejdet skal danne baggrund for udvikling i den service, som DP tilbyder medlemmer i liberalt erhverv.

Læsevejledning

På side 2 finder du information om dialogmøderne. På side 3 til 9 præsenterer vi de tre temaer, der bliver omdrejningspunkt for dialogen, når vi mødes rundt om i landet i februar og marts. I det medsendte appendiks finder du et kort uddrag af resultater fra vores undersøgelser og kan blive klogere på, hvad der karakteriserer den selvstændige psykolog anno 2016.

Information om dialogmøderne

Dansk Psykolog Forening har inviteret alle medlemmer af Selvstændige Psykologers Sektion til dialogmøder rundt om i landet.

Formålet med dialogmøderne er at skabe rammerne for en dialog om, hvilke udfordringer selvstændige psykologer står overfor, og hvordan Dansk Psykolog Forening bedst muligt varetager selvstændige psykologers interesser.

Dialogmøderne holdes i en dynamisk form, hvor vi veksler mellem præsentation af resultater fra vores undersøgelser, interview med og oplæg fra foreningspolitikere og dialog mødets deltagere imellem samt mellem deltagere og repræsentanter fra foreningen.

Ved møderne vil der være oplæg fra sekretariatet samt følgende foreningspolitikere:

- Eva Secher Mathiasen, formand for Dansk Psykolog Forening
- Merete Strømning, næstformand for Dansk Psykolog Forening
- Kirsten Bjerregaard Kristiansen, formand for Selvstændige Psykologers Sektion

Journalist og kommunikator Bille Sterll er ordstyrer ved dialogmøderne. Bille er en garvet ordstyrer og har desuden kendskab til psykologernes arbejdsområde gennem sit tidligere arbejde som pressekonsulent hos Dansk Psykolog Forening.

OBS: Praktisk information, herunder information om tilmelding er sendt pr. mail til medlemmer af Selvstændige Psykologers Sektion.

DE TRE DIALOGTEMAER

Tema 1: Interesseforskelle vs. de fælles interesser

I debatter om selvstændige psykologers vilkår og Dansk Psykolog Forenings rolle bliver det ofte italesat, at der er interesseforskelle blandt selvstændige psykologer. Også i selve arbejdsprogramopgaven om interessevaretagelse for psykologer i liberalt erhverv er interesseforskellene nævnt.

I undersøgelsen har vi spurgt ind til, om de selvstændige psykologer *oplever* interessemodsatninger og i så fald hvilke. 50 procent af de selvstændige oplever interessemodsatninger. 50 procent gør ikke.

Blandt de oplevede interessekonflikter, der nævnes hyppigst er følgende:

- Alle selvstændige konkurrerer om de samme opgaver og kunder og har derfor pr. definition interesseforskelle
- Psykologer med og uden ydernummer har modsatrettede interesser
- Nystartede og uerfarne selvstændige underbyder andre selvstændige for at komme ind på markedet
- Der er interesseforskelle som følge af forskellige faglige metoder og retninger

Det økonomiske aspekt af interesseforskellene

Det er blandt andet særligt det økonomiske aspekt af interesseforskellene, der bliver fremhævet. Vi har derfor efterprøvet de oplevede interesseforskelle mellem selvstændige med og uden ydernummer og mellem selvstændige, der er hhv. nystartede og etablerede ved at sammenligne deres omsætningsniveauer og honorarniveauer.

For så vidt angår de nyetablerede viser vores sammenligning, at der er en forskel på honorarniveau, men at den er ganske lille, og der kan ikke umiddelbart findes støtte til tesen om, at det skulle være et udbredt fænomen, at nystartede selvstændige psykologer underbyder etablerede selvstændige.

For så vidt angår selvstændige med og uden ydernummer, så er der en mere positiv fordeling i forhold til omsætningsniveau blandt ydernummerpsykologerne. Men forskellen er ikke så stor, at man ligefrem kan tale om et A- og et B-hold.

Kagen vokser

Når talen falder på interesseforskelle, er det blandt andet under henvisning til, at der kommer flere og flere selvstændige psykologer. Der er en oplevelse af, at *'Vi bliver flere og flere om at dele kagen'*. Det er for så vidt også rigtigt. Tabellen nedenfor viser, at antallet af medlemmer af selvstændige psykologers sektion er mere end fordoblet de sidste 17 år. Hvor der i 1999 var 780 medlemmer, var der i 2016 1759 medlemmer. Men er den enkelte selvstændiges omsætning og indtjening så tilsvarende mere end halveret i samme periode? Vi har ikke præcise tal for det, men det er næppe tilfældet.

Eksemplet illustrerer, at der ikke er tale om en nulsumsspil, hvor tilvæksten af selvstændige resulterer i, at de hver især må nøjes med et stadig mindre stykke af kagen. Tværtimod er markedet for psykologydelse – eller kagen om man vil – også vokset.

Tabel: Udvikling i antal selvstændige samt udvikling i økonomi på den offentlige ordning og på forsikringsmarkedet.

Årstal	1999	2002	2003	2005	2008	2012	2016	Procentstigning fra 1999 til 2016 ¹
Antal medlemmer af Selvstændige Psykologers Sektion	780	832	-	-	1183	1818	1759	126 %
Samlet offentligt tilskud til psykologordningen (mio. kr. i løbende priser)	62	62	62	78	125	240	254	310 %
Tilskud fra sundhedsforsikringer til psykologbehandling (mio. kr. i løbende priser) ²	-	-	2	12	96	163	242	12000 % (OBS stigningen er opgjort fra 2003 til 2016)
Midler fra offentlig ordning og forsikringsbranchen i alt (mio. kr. i løbende priser)	62	62	64	90	221	403	496	700 %
Midler fra offentlig ordning og forsikringsbranchen pr. medlem (mio. kr. i løbende priser)	0,08	0,07	-	-	0,19	0,22	0,28	-

Tabellen sammenholder udviklingen i antallet af selvstændige psykologer med udviklingen i midler fra de to største enkeltstående finansieringskilder til selvstændige psykologer; nemlig den offentlige tilskudsordning og sundhedsforsikringsselskaberne.

Tallene er ikke et fyldestgørende grundlag for at opgøre størrelsen af markedet for selvstændige psykologer, og det udgør en væsentlig problemstilling, at flere selvstændige oplever faldende honorarer, da en del af midlerne fra forsikringsselskaberne ikke tilfalder de selvstændige psykologer på grund af netværksevirkningerne indgriben. Samtidig har det private forsikringsmarked erstattet en del af markedet for privatbetalere. Men på trods af de tre forbehold, er tallene gode indikator for udviklingen på markedet for psykologydelser: Markedet er vokset hastigt.

I foreningen tror vi på, at fagligt kompetente psykologvirksomheder, såvel de nye og de med flere år på bagen, hver dag tiltrækker positiv opmærksomhed på psykologien og bidrager til, at det samlede marked vokser i takt med, at der bliver flere selvstændige psykologer.

¹ Procenttallene bygger på udviklingen i løbende priser og tager således ikke højde for inflationen. Procentstigningen i reelle priser vil således være mindre.

² Tallene er baseret på Forsikring & Pensions egen opgørelse og omfatter også tilskud til psykiatere. Forsikring & Pension har dog oplyst, at udgifter til psykiatere udgør en ganske lille del af erstatningsudgifterne. Tallet er fremkommet ved at gange de sundhedsforsikringsselskabernes samlede bruttoerstatningsudgifter med psykologernes andel af udgifterne.

F&P's tal findes via dette link:

http://www.forsikringogpension.dk/presse/Statistik_og_Analyse/statistik/forsikring/antalpolicer/Sider/Sundhedsforsikring_Antal_forsikrede_praemier_erstatninger.aspx

Fremadrettet fokus på de *fælles* interesser

Der er naturligvis fortsat en stor opgave i at sikre bedst mulige vilkår og høj faglig kvalitet på det liberale marked, herunder at forberede vilkårene for selvstændige psykologer, der i disse år oplever et stigende pres, særligt fra forsikringsbranchen. Men det bedste udgangspunkt for det arbejde er, at vi er enige om, hvilke interesser selvstændige psykologer *har til fælles*.

Hvor interesseforskellene ofte fylder i debatten, er det sjældent, at selvstændige psykologer fremhæver de interesser, som de helt oplagt har til fælles, eksempelvis:

- Høj faglig kvalitet i psykologydelser
- Gode vilkår for selvstændige psykologer
- Flest mulige offentlige midler og forsikringsmidler til psykologydelser, da det samlet skaber et større marked

Opsamling og spørgsmål til dialog

Selvfølgelig kan der være interesseforskelle på et liberalt marked, og det er et vilkår, at psykologvirksomheder også kan være konkurrenter.

Men vi tror på, at selvstændige psykologer samlet står stærkest ved at definere og arbejde for at fremme fælles interesser.

Derfor vil vi med dette tema udfordre det store fokus på interesseforskelle mellem selvstændige psykologer og lægge op til en dialog om:

- ***Hvilke interesser har selvstændige psykologer til fælles?***
- ***Hvordan arbejder vi sammen om at fremme de fælles interesser?***
- ***Hvordan ønsker I, at foreningen skal fremme de fælles interesser?***

Tema 2: Skal DP tage mere hånd om de selvstændige psykologers psykiske arbejdsmiljø?

Vi er i den senere tid stødt på flere indikatorer på, at nogle selvstændige psykologer har problemer med dårligt psykisk arbejdsmiljø.

Vores undersøgelse viser, at de fleste selvstændige psykologer arbejder alene, og tidligere undersøgelser viser, at mange har et højt antal ugentlige konsultationer. Tilsammen kan det over tid være risikofaktorer i forhold til blandt andet sekundær traumatisering.

Netop sekundær traumatisering var det faglige tema på generalforsamlingen i Selvstændige Psykologers Sektion i november 2016. Det store engagement og den positive omtale af det faglige tema har givet os indtryk af, at der blev adresseret et hidtil udækket behov blandt selvstændige psykologer.

Samtidig får sekretariatet mange henvendelser fra selvstændige psykologer, der føler sig udbrændte og udviser forskellige tegn på et dårligt psykisk arbejdsmiljø. Og i den kvalitative undersøgelse har vi mødt udsagn, der indikerer udfordringer med det psykiske arbejdsmiljø.

På den anden side rangerer det psykiske arbejdsmiljø forholdsvis lavt, når vi i spørgeskemaundersøgelsen spørger ind til, hvilke udfordringer de selvstændige psykologer oplever i forbindelse med både opstart af virksomhed og drift og udviklingen af virksomhed. Og i AC's undersøgelse af psykisk arbejdsmiljø fra 2015 ser vi, at selvstændige psykologer generelt adskiller sig positivt fra ansatte psykologer for så vidt angår det psykiske arbejdsmiljø. Vores fund peger altså i modsatte retninger.

Opsamling og spørgsmål til dialog

Derfor vil vi med dette tema sætte fokus på selvstændige psykologers psykiske arbejdsmiljø og lægge op til en dialog om:

- ***Er der brug for en særlig indsats for at forbedre selvstændige psykologers psykiske arbejdsmiljø?***
- ***Hvilke indsatser er der i så fald brug for?***
- ***Hvordan kan foreningen hjælpe med at forbedre det psykiske arbejdsmiljø?***

Tema 3: Hvordan kan vi styrke den enkelte psykologvirksomhed?

Vores spørgeskemaundersøgelse viser, at den typiske psykologvirksomhed har én ejer, ingen ansatte og relativ lav omsætning. Den viser også, at kun ganske få har nedskrevne planer for vækst, planer om at ansætte medarbejdere eller planer om at fusionere med andre virksomheder. Samtidig ser vi i disse år forskellige udviklinger i den nære omverden, der gør mange psykologvirksomheder stadig mere sårbare.

Det kalder på en dialog om, hvordan vi kan styrke den enkelte psykologvirksomhed.

Det er vigtigt at understrege, at når vi lægger op til denne dialog, er det ikke kun med udgangspunkt i resultater fra projektets undersøgelser. Det er også med udgangspunkt i den viden, vi har gennem vores løbende arbejde med området, herunder kendskab til forsikringsmarkedet og sundhedsvæsenet.

Styrkelse af den enkelte psykologvirksomhed er en del af vores svar på de udfordringer, der vokser frem i disse år.

Der er en række gode grunde til at styrke den enkelte psykologvirksomhed

Mange psykologvirksomheder udsættes for pres fra forsikringsbranchen

Mange selvstændige psykologer har i de senere år oplevet et stigende pres på både vilkår og faglighed fra forsikringsbranchen. Det kan være svært for enkeltmandsvirksomheder at stå op imod presset fra store aktører.

Små virksomheder opleves svært tilgængelige

Når vi spørger forsikringsselskaberne, hvorfor de finder det attraktivt at benytte netværksvirksomheder, og om det ikke blot er et fordyrende mellemlid, svarer de ofte: Forsikringskunderne oplever det som god service at få hjælp til at komme i kontakt med og få tid hos en selvstændig psykolog. Det kan nemlig virke svært og uoverskueligt at komme i kontakt med en psykolog, blandt andet fordi de opleves som svært tilgængelige (ex. som følge af begrænset telefontid).

En del af et sammenhængende sundhedsvæsen

Psykologer der gennem praksisoverenskomsten er en del af det offentlige sundhedsvæsen eller på anden vis samarbejder med det offentlige bliver mødt af stadig større krav til blandt andet klinikindretning, tilgængelighed, it, datasikkerhed og dokumentation. Kravene kan være svære at imødekomme for små enkeltmandsvirksomheder, og vi forventer at udviklingen fortsætter i samme retning.

Potentiale for bedre udnyttelse af tid og sænkning af omkostninger

I enkeltmandsvirksomheder uden ansatte bruger ejeren typisk meget tid på praktiske og administrative opgaver, et billede vi tidligere har fået bekræftet gennem undersøgelse af selvstændige psykologers arbejdstid og opgaver. Samtidig er der en række omkostninger ved enkeltmandsvirksomheder, der kan reduceres gennem forskellige samarbejds- eller ejerskabsformer. Eksempelvis lokaleleje, forsikringer og administrationsudgifter.

Spørgsmålet er så, hvordan vi sikrer, at den enkelte psykologvirksomhed er godt rustet til at håndtere de udfordringer, vi oplever i disse år?

Et løsningsforslag kan være at arbejde for at fremme større psykologvirksomheder. Vi ved dog fra spørgeskemaundersøgelsen, at de hyppigste årsager til at blive selvstændig er ønsket om frihed og fleksibilitet, ønsket om at være sin egen chef samt ønsket om at udnytte sin viden bedst muligt. Netop de drivkræfter kan for nogle være svært forenelige med at være en del af en større virksomhed.

Er svaret så i stedet nye samarbejdsformer? Er der behov for mere fokus på forretningsudvikling og effektivisering af omkostninger? Eller noget helt tredje.

Opsamling og spørgsmål til dialog

Mange psykologvirksomheder kan være sårbare i forhold til at imødegå nogle af de udfordringer og krav, som den nære fremtid byder på.

Derfor vil vi med dette tema lægge op til en dialog om:

- ***Hvad skal der til for, at de enkelte psykologvirksomheder er rustede til at håndtere de udfordringer, der vokser frem i disse år?***
- ***Hvordan kan vi styrke den enkelte psykologvirksomhed?***
- ***Hvad er foreningens rolle i forhold til at styrke de enkelte virksomheder?***